

Др Зоран Вуковић,
доцент

УДК: 796:347.44
DOI: 10.46793/UPSSIX.469V

ПРЕСТАНАК УГОВОРА О ПОСРЕДОВАЊУ У СПОРТУ*

Резиме

На престанак уговора о посредовању у спорту примењују се општа правила уговорног права. Сходно томе, овај уговор може престати испуњењем обавеза, истеком рока на који је закључен, споразумним раскидањем, једностраним раскидањем због неиспуњења уговорне обавезе, раскидањем због промењених околности, као и поништењем, односно утврђивањем ништавости. Поред тога, уговор о посредовању у спорту може престати и услед накнадне трајне немогућности испуњења обавезе спортског агента, која је последица узрока за који ниједна страна уговорница није одговорна. Такође, овај уговор може престати и када спортском агенту буде одузета дозвола за рад, што ће имати карактер накнадне трајне, субјективне и правне немогућности испуњења обавезе. Уколико је уговор о посредовању у спорту закључен с обзиром на личне особине уговорних страна (уговор *in ius personae*), он престаје и услед смрти неког од уговорника, односно престанком правног лица, због чијих својстава је овај уговор био закључен.

Осим општих начина престанка уговора, из специфичности правног односа успостављеног уговором о посредовању у спорту проистичу и извесне посебности везане за окончање његовог дејства. Особености које карактеришу престанак уговора о посредовању у спорту предмет су истраживања у овом раду.

Кључне речи: уговор о посредовању у спорту; престанак уговора; протек времена; накнадна немогућност испуњења обавеза; промењене околности; оправдани разлози.

1. Уводна разматрања

На престанак уговора о посредовању у спорту примењују се општа правила уговорног права. Сходно томе, овај уговор може престати испуњењем обавеза, истеком рока на који је закључен, споразумним раскидањем,

* Рад је резултат истраживања на пројекту Правног факултета Универзитета у Крагујевцу: „Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније”, који се финансира из средстава Факултета.

једностраним раскидањем због неиспуњења уговорне обавезе, раскидањем због промењених околности, као и поништењем, односно утврђивањем ништавости. Поред тога, уговор о посредовању у спорту може престати и услед накнадне трајне немогућности испуњења обавезе спортског агента, која је последица узрока за који ниједна страна уговорница није одговорна. Такође, овај уговор може престати и када спортском агенту буде одузета дозвола за рад, што ће имати карактер накнадне трајне, субјективне и правне немогућности испуњења обавезе. Уколико је уговор о посредовању у спорту закључен с обзиром на личне особине уговорних страна (уговор *intuitu personae*), он престаје и услед смрти неког од уговорника, односно престанком правног лица, због чијих својстава је овај уговор био закључен.

Осим општих начина престанка уговора, из специфичности правног односа успостављеног уговором о посредовању у спорту проистичу и извесне посебности везане за окончање његовог дејства. Оне су предмет нашег интересовања у даљем излагању.

2. Престанак уговора о посредовању у спорту протеком времена

Уговор о посредовању у спорту спада у групу уговора са трајним испуњењем обавеза. Ове уговоре карактерише протезање испуњења уговорних обавеза у одређеном временском периоду.

Према правилима предвиђеним Законом о спорту,¹ време трајања представља обавезан елемент садржине уговора о посредовању у спорту. Овај уговор може се закључити на период од најдуже две године. При томе, уговор о посредовању у спорту не може се прећутно продужити, већ само путем закључења новог писменог уговора, и то за нови период од највише две године.² По овом решењу, дакле, уговор о посредовању у спорту закључује се на одређено време, максимално до две године, с тим што се прецизније временско опредељење његовог трајања препушта аутономији воље уговорника. У том смислу, у оквиру рока од две године, уговарачи временску границу важења уговора о посредовању у спорту могу прецизно одредити календарским рачунањем времена (на пример, на период од годину дана) или наступањем неке будуће извесне околности (на пример, до завршетка прелазног рока). У сваком случају, уговор о посредовању о спорту не може бити закључен на неодређено време.³

Како се уговор о посредовању у спорту увек закључује на одређено време, он престаје самим истеком времена његовог трајања, предвиђеног у уговору. Протеком тако одређеног времена, уговорни однос гаси се *eo ipso*. У овом

¹ Закон о спорту, Службени гласник Републике Србије, бр. 10/2016.

² Видети: чл. 94. ст. 11. Закона о спорту.

³ Исто.

погледу, није потребан никакав други акт: ни изјава воље, ни тужба, ни пресуда. Евентуална одлука суда имала би само декларативно дејство.

3. Накнадна немогућност испуњења обавеза из уговора о посредовању у спорту

Догађа се да уговор о посредовању у спорту пуноважно настане, па да накнадно наступи немогућност испуњења уговорне обавезе спортског агента. До тога може доћи услед различитих разлога. Они могу бити објективне или субјективне природе. Такође, накнадну немогућност испуњења обавеза из уговора о посредовању у спорту могу узроковати физички или правни узроци. Физичка немогућност, на пример, постојала би у ситуацији када спортски агент због тешког обољења није више у могућности да обавља своју делатност,⁴ или када спортиста који је налогодавац спортског агента, због телесне повреде мора да оконча спортску каријеру. Са друге стране, правна немогућност наступа, примера ради, у случају када спортски агент одлуком надлежног органа остане без дозволе за рад, или када надлежни спортски савез изрекне спортској организацији меру забране регистрације нових играча, тј. забрану обављања спортских трансфера, у одређеном временском периоду. Међутим, сама природа наведених узрока немогућности нема правно релевантан значај. Посматрано са аспекта правних последица, битно је да је немогућност испуњења трајнијег карактера, као и да ли је она наступила услед разлога за које не одговара ниједна уговорна страна или ју је, пак, скривила једна од уговорница.⁵

Тако, ако је трајна немогућност испуњења обавезе спортског агента из уговора о посредовању у спорту последица узрока за који ниједна страна није одговорна, гаси се и обавеза налогодавца.⁶ При томе, спортски агент је дужан да докаже да није одговоран за узроке наступеле немогућности.⁷ Поред тога, дужан је и да свог сауговорника, без одлагања, обавести о наступелој немогућности испуњења. У супротном, одговараће за штету коју је услед тога претрпео налогодавац. Обавеза обавештавања сауговорника заснива се на начелу савесности и поштења и произилази из суштине правног односа успостављеног уговором о посредовању у спорту, који карактерише наглашен елемент поверења међу уговорницима. Када је налогодавац у целини или

⁴ У случају да је уговор о посредовању у спорту закључен с обзиром на посебна својства личности (уговор *intuitu personae*).

⁵ Упоредити са: Радишић, Ј., *Облигационо право, општи део – седмо издање*, Београд, 2008, стр. 158.

⁶ Видети: чл. 137. ст. 1. Закона о облигационим односима.

⁷ Видети: чл.354. ст. 2. Закона о облигационим односима.

делимично испунио своју обавезу, овлашћен је да тражи повраћај по правилима о неоснованом обогаћењу.⁸

Самим чином наступања накнадне трајне немогућности испуњења обавезе спортског агента из уговора о посредовању у спорту за коју ниједан уговарач није одговоран, долази до гашења обавезе налогодавца, тј. до престанка уговора. За то није потребна ни тужба, ни пресуда. Евентуална судска одлука била би само декларативног карактера.⁹

Међутим, када се ради само о делимичној немогућности испуњења обавезе спортског агента, услед узрока за који ниједна страна није одговорна, сваки од уговорника је овлашћен да раскине уговор, ако делимично испуњење не одговара његовим интересима. Уколико то не учине, уговор остаје на снази у погледу преосталог могућег дела обавезе, са тим што друга страна може захтевати сразмерно снижење своје обавезе.¹⁰ У наведеном примеру играча који је због повреде морао да прекине са бављењем спортом, спортски агент га по природи ствари не може више представљати у спортским трансферима. Међутим, ако је уговором о посредовању у спорту, на темељу слободе уговарања, предвиђена и његова обавеза да се стара о јавном имиџу спортисте, односно да закључује уговоре о спонзорству и реклами у његово име и рачун, уговор би у том делу могао остати на снази. Наиме, многи играчи су због позитивног имиџа изграђеног током своје каријере медијски атрактивни и по престанку са активним бављењем спортом.

Трајна накнадна немогућност испуњења обавезе спортског агента из уговора о посредовању у спорту може бити и последица узрока за који је одговоран његов саговорник. Тако, у савременом професионалном спорту није реткост да надлежни спортски савез због повреде одговарајућих прописа спортској организацији забрани обављање спортских трансфера у одређеном временском периоду. На пример, ФИФА је забраном довођења и регистрација нових играча у одређеном временском периоду санкционисала неке од најпознатијих фудбалских клубова, због кршења правила о међународним трансферима малолетних спортиста.¹¹ Исту санкцију у више наврата је

⁸ Видети: чл. 137. ст. 1. Закона о облигационим односима.

⁹ Видети: Перовић, С., *Облигационо право – књига прва*, Београд, 1981, стр. 521.

¹⁰ Видети: чл. 137. ст. 2. Закона о облигационим односима.

¹¹ У овом контексту, наводимо случај енглеског фудбалског клуба Челси (*Chelsea*), којем је ФИФА 22. фебруара 2018. године, поред новчане казне од 600.000 швајцарских франака, изрекла и забрану довођења и регистрације нових играча у два прелазна рока, због тога што је прекршио 29 правила о регистрацији иностраних фудбалера млађих од 18 година. Видети: *Chelsea's two-window transfer ban upheld by Fifa – CNN*, доступно на: <https://edition.cnn.com/2019/05/...transfer-ban.../index.html>. Сличне санкције, у истом или дужем временском трајању, раније су изрицане и фудбалским клубовима: Барселона (*Barcelona*), Атлетико Мадрид (*Atletico Madrid*) итд. У тренутку писања ових редова, поводом сумње да су повређена поменута правила која уређују међународне трансфере малолетних фудбалера, води се истрага против фудбалског клуба Манчестер Сити

изрицала и УЕФА, због непоштовања правила финансијског *fair – play*.¹² И други међународни и национални спортски савези овлашћени су да, због непоштовања постављених правила, спортским организацијама чланицама изрекну временски ограничену забрану обављања спортских трансфера. У ситуацијама када је некој спортској организацији изречена оваква санкција, она је одговорна за немогућност испуњења уговорне обавезе спортског агента, са којим има закључен уговор о посредовању у спорту. Наиме, могуће је да је спортски агент већ успоставио контакт са играчем који је био предмет интересовања за ангажовање и испреговарао услове за његов трансфер у спортску организацију која се јавља у улози налогодавца, али због изречене забране довођења и регистрације играча посао представљања у спортским трансферима није могуће довршити. У том случају, обавеза спортског агента се гаси. Међутим, он задржава своје потраживање за исплату провизије према спортској организацији, с тим што се оно смањује за износ користи које је могао имати од ослобођења од властите обавезе.¹³ Примера ради, за износ трошкова које је уштедео због тога што посао представљања у спортском трансферу није окончан.

Трајна накнадна немогућност испуњења обавезе спортског агента из уговора о посредовању у спорту може наступити и његовом кривицом. На пример, надлежни спортски савез може спортском агенту одузети лиценцу, односно дозволу за рад, услед разлога које је сам скривио. Одузимање дозволе за рад има карактер накнадне трајне, субјективне и правне немогућности испуњења обавезе. У оваквој ситуацији, наступањем правноснажности одлуке надлежног органа којом је спортском агенту одузета лиценца, долази до гашења и обавезе налогодавца, односно до престанка уговора о посредовању у

(*Manchester City*). Видети: *Official Documents – FIFA.com*, доступно на: <https://www.fifa.com/about-fifa/who-we.../official-documents/>.

¹² Концепт финансијског *fair-play*а под окриљем УЕФА промовисан је у септембру 2010. године, а правила која га установљавају ступила су на снагу у јуну 2011. године. Суштина система успостављеног овим правилима је настојање УЕФЕ да се ограничи прекомерно улагање новца у фудбалске клубове, без оправдања у реалним приходима. У најкраћем, правилима финансијског *fair-play*а предвиђено је да износи које фудбалски клубови троше на трансферне надокнаде, пореске обавезе, одржавање спортских објеката, зараде запослених и остале трошкове, морају „покрити“ приходима оствареним из наградних фондова УЕФЕ, као и од продаје улазница, телевизијских права, спортске опреме, закључених рекламних и спонзорских уговора итд. У циклусу од три године допуштено је одступање између расхода и прихода у износу од тридесет пет милиона евра. Због повреде ових правила, УЕФА је већем броју фудбалских клубова изрицала забрану обављања међународних трансфера у одређеном временском трајању: Роми (*Roma*), Сиону (*Sion*), Челсију (*Chelsea*), Портсмуту (*Portsmouth*); Барселони (*Barcelona*), Реал Мадриду (*Real Madrid*) и Атлетико Мадриду (*Atletico Madrid*). Видети: *Financial Fair Play – UEFA.com*, доступно на: <https://www.uefa.com/...game/...financial-fair-play/index.html>.

¹³ Видети: чл. 138. ст. 1. Закона о облигационим односима.

спорту. При томе, налогодавац је овлашћен је да захтева надокнаду штете коју је претрпео услед скривљене трајне немогућности испуњења обавезе спортског агента. Такође, у случају да је у целини или делимично испунио своју обавезу, има право да тражи повраћај датог по правилима о стицању без основа. Поред одузимања дозволе за рад, спортском агенту због кршења одређених правила која уређују обављање овог занимања може бити изречена и привремена забрана предузимања послова представљања у спортским трансферима.¹⁴ У том случају, налогодавац спортског агента може раскинути уговор о посредовању у спорту. И у овој ситуацији налогодавац има право на повраћај датог и надокнаду претрпљене штете.

Напоследку, мора се нагласити да накнадну трајну немогућност испуњења обавеза из уговора о посредовању у спорту треба разликовати од ситуације у којој је, услед промењених околности, осујећено остваривање сврхе уговора или је испуњење уговорне обавезе знатно отежано, али ипак и даље могуће. Правне последице у овим двома ситуацијама су различите. Након што смо размотрили правне последице накнадне немогућности испуњења обавеза из уговора о посредовању у спорту, упуштамо се у испитивање правног утицаја промењених околности на овај уговор.

4. Раскидање или ревизија уговора о посредовању у спорту због промењених околности

Већ је речено да уговор о посредовању у спорту припада категорији уговора са трајним испуњењем обавеза. Извршење њиме преузетих обавеза простире се у одређеном временском периоду. У складу са принципом *pacta sunt servanda*, уговорне стране су дужне да своје обавезе изврше онако како је уговором предвиђено. Приликом закључења овог уговора уговорници имају у виду постојеће околности, те њима прилагођавају међусобна права и обавезе. Такође, уговорне стране би требале да ускладе садржину свога уговора и са могућношћу да се прилике које постоје у времену закључења уговора унеколико измене до истека рока одређеног за испуњење уговорних обавеза. Наиме, сви уговори са трајним испуњењем обавеза подразумевају одређени

¹⁴ У наведеном смислу, актуелан је случај у којем је Фудбалски савез Италије (*Federazione Italiana Giuoco Calcio*) изрекао тромесечну забрану обављања послова представљања у спортским трансферима Мину Рајоли (*Mino Raiola*), поред Жоржа Мендеша (*Jorge Mendes*), најуспешнијем и најутицајнијем фудбалском агенту. При томе, нису обелодањени разлози за санкцију изречену господину Рајоли. Ову казну потврдио је и надлежни орган ФИФЕ, са тим што је њено дејство проширио на територију свих држава чланица овог међународног савеза. Видети: *Mino Raiola: Paul Pogba's agent banned for three months by Fifa* – BBC, доступно на: <https://www.bbc.co.uk/sport/football/48235395>

нормалан, уобичајен уговорни ризик који се мора узети у обзир приликом закључења уговора.¹⁵

Међутим, током времена у коме уговорне обавезе треба испунити могу се битно променити околности које су постојале када је уговор о посредовању у спорту закључен. Овакве ситуације нису реткост у изразито динамичном окружењу савременог спорта. Услед битних промена околности, које се нису могле предвидети у време закључења уговора, испуњење обавезе једне уговорне стране може постати отежано, или се због тога не може остварити сврха уговора.

Према правилима предвиђеним у Закону о облигационим односима, дерогирање принципа *pacta sunt servanda*, путем омогућавања раскидања или измене уговора у случају наступања битно промењених околности дозвољавају следећи услови: отежано испуњење уговорне обавезе или немогућност остваривања сврхе уговора; изванредност (непредвидљивост) догађаја; и наступање промењених околности пре истека времена одређеног за испуњење уговорне обавезе.¹⁶

Промењене околности треба знатно да отежају испуњење уговорне обавезе једне стране или да због новонасталих прилика буде осујећено остваривање сврхе уговора. При томе, отежано испуњење уговорне обавезе, или немогућност остварења сврхе уговора мора бити испољено „у тој мери да уговор више не одговара очекивањима уговорних страна и да би по општем мишљењу било неправично одржати га на снази“.¹⁷

Услед наступања промењених околности, испуњење обавезе, дакле, није постало сасвим немогуће, али је отежано толико да се тиме нарушава начело еквивалентности узajамних чинидби, у мери да један уговорник долази у очигледно подређен положај у односу на свог саговорника. Међутим, раскидање или измена уговора због промењених околности могући су чак и онда када испуњење уговорне обавезе само по себи није постало отежано, али је сврха уговора, у смислу економског ефекта који се закључењем конкретног

¹⁵ Видети: чл. 135. Закона о облигационим односима. Такође, видети: Решење Врховног суда Србије Гж. 12/98, од 14. јуна 1998. године. Наведено према: Станојчић, Г., *Актуелна судска пракса из Облигационог права*, Београд, 2006, стр. 118-119.

¹⁶ Видети: чл. 133. ст. 1-4. Закона о облигационим односима. Према правилима Закона о облигационим односима, остали случајеви раскидања уговора остварују се вансудским путем или у поступку пред судом, али се улога суда своди само на декларацију испуњености одређених законских услова. Насупрот томе, у случају промењених околности раскидање (или измена) уговора се остварује у процесу судског одлучивања, у којем суд одмерава извесне околности које су законом постављене као релевантне и доноси одлуку да ли ће досудити раскидање (или измену) уговора или неће. У контексту овог института, дакле, судска одлука има конститутивно дејство. Видети: Ђурђевић, М., *Раскидање или измена уговор због промењених околности* (магистарски рад), Правни факултет Универзитета у Београду, 1994, стр. 25.

¹⁷ Видети: чл. 133. ст. 1. Закона о облигационим односима.

синалагматичког уговора желео постићи,¹⁸ постала трајно неостварљива. У оба наведена случаја уговор више не одговара очекивањима уговорних страна и не удовољава захтеву правичности.

Правни теоретичари на овим просторима, институт раскидања или измене уговора због промењених околности уобичајено објашњавају помоћу две теорије. То су: теорија еквивалентности узајамних давања¹⁹ и теорија каузе.²⁰ Међутим, у доктрини је присутан и став да су у Закону о облигационим односима прихваћене обе наведене теорије.²¹ Према нашем мишљењу, ово становиште је исправније. При томе, сматрамо да отежано испуњење обавезе и неостваривање сврхе уговора указују на теорију еквивалентности узајамних престајања, а очекивања уговорника на теорију каузе.

У контексту наведених доктринарних размимоилажења, у правној теорији постоји неслагање око тога шта обухвата законски појам *сврха уговора*. Доминантан став је да се ради о појму који по својој садржини одговара појму каузе. Међутим, теоретска неслагања се проширују и на питање да ли под појмом *сврха уговора* треба подразумевати каузу у свом објективном, или субјективном смислу. По једном становишту, овај појам односи се на каузу у објективном смислу.²² По другом схватању, под овим појмом треба подразумевати каузу у субјективном смислу, тј. побуде за закључење уговора.²³ Међутим, како се у нашем праву побуде у начелу правно ирелевантне (у случају да су допуштене), према овом схватању се под сврхом уговора подразумева једино одлучујућа („финална“) побуда, која је једну уговорну страну определила да закључи уговор и која је стога другој страни била позната или морала бити позната.²⁴

Према нашем мишљењу, законски појам *сврха уговора* треба разликовати од појма каузе, како у објективном, тако и у субјективном значењу. У том смислу, сматрамо да се појам *сврха уговора*, код института промењене околности, не односи на елементе које садржи појам каузе у својој неокласичној верзији и да га не треба схватити као правни циљ који се остварује уговором. На овакво схватање нас наводи терминологија прихваћена

¹⁸ Наведено поимање законског појма *сврха уговора* настојаћемо да образложимо у излагању које следи.

¹⁹ Видети: Ђорђевић, Ж., Станковић, В., *Облигационо право (општи део) – четврто издање*, Београд, 1986, стр. 224. Такође, видети: Перовић, С., *нав. дело*, стр. 428.

²⁰ Видети: Цигој, С. *Улога и значај каузе (основа) у уговорном праву*, Правни живот, бр. 10/1988, стр. 1552.

²¹ Видети: Ђурђевић, М., *нав. дело*, стр. 266. Такође, видети: Дудаш, А., *Кауза облигационих уговора (докторска дисертација – необјављено)*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, 2011, стр. 150.

²² Видети: Цигој, С., *Улога каузе у аспектима накнаде уговорне штете*, Зборник радова: Уговори у међународној трговини – књ. 1, Београд, 1987, стр. 15.

²³ Видети: Ђурђевић, М., *нав. дело*, стр. 209-210.

²⁴ *Исто*.

у Закону о облигационим односима. Наиме, у њему се употребљавају различити изрази и описне формулације које указују на правну релевантност каузе.²⁵ Међу њима се не налази термин *сврха уговора*. Чини нам се да наведено потврђује и чињеница да се кауза узима у обзир приликом уређења правних последица промењених околности, употребом израза *циљ уговора*. Наиме, суду се налаже да приликом одлучивања о томе да ли ће раскинути или правично изменити уговор руководи начелима поштеног промета, водећи рачуна нарочито о *циљу уговора*, нормалном ризику који уговорници треба да снесу код одређеног типа уговора, општем интересу и интересу обеју страна.²⁶ Сматрамо да се коришћењем различитих термина приликом регулисања истог института желела нагласити и посебност у погледу њиховог значења. Такође, мишљења смо да су код института промењених околности побуде за закључење уговора (кауза у субјективном смислу) обухваћене и описном формулацијом „*да уговор више не одговара очекивањима уговорних страна*“.²⁷

Стога, закључујемо да под законским појмом *сврха уговора* треба подразумевати економски ефекат који се склапањем конкретног синалагматичког уговора жели остварити. У прилог оваквом размишљању, истичемо и врло ауторитативан став заузет у домаћој судској пракси. Наиме, Врховни суд Србије је у једном случају из 1994. године проценио да „постоје

²⁵ Тако, у контексту опште претпоставке важности уговора, код института неспоразума, као и код стицања без основа, употребљава се термин „*основ*“ уговорне обавезе. За означавање каузе у објективном значењу користи се и израз „*циљ уговора*“ , и то код уређења: правних последица ништавости уговора, раскидања или измене уговора због промењених околности (подвукао: аут.) и ништавости појединих одредби општих услова пословања. Са друге стране, за означавање каузе у субјективном смислу, употребљава се појам „*побуда*“ за закључење уговора, као и израз „*одлучујућа побуда*“. У неким ситуацијама се за означавање правног циља због којег се закључује уговор користе описне формулације. Тако је код раскидања уговора са узаостпним обавезама, где страна која је верна уговору може раскинути уговор и у погледу већ испуњених обавеза, ако делимично испуњење „*нема интереса за њу*“. Такође, код делимичне немогућности испуњења за коју не одговара ниједна уговорна страна, друга страна може раскинути уговор ако делимично испуњење „*не одговара њеним потребама*.“ О томе, видети више у: Дудаш, А., *нав. дело*, стр. 114-115.

²⁶ Видети: чл. 135. Закона о облигационим односима.

²⁷ У овом смислу, у једном случају у домаћој судској пракси, суд се приликом раскидања уговора због промењених околности позвао на чињеницу да уговор више не одговара очекивањима уговорних страна. Ради се о пресуди Врховног суда Србије из 2005. године, којом је раскинут уговор о продаји таванског простора. Након закључења уговора, градски орган управе одбио је да да сагласност за извођење грађевинских радова, због чега је Суд проценио да уговор више не одговара очекивањима уговорника (претварање таванског простора у стамбени је за купца била одлучујућа побуда која га је определила да закључи уговор, што је продавцу било познато) и стога би било неправично одржати га на снази. Видети: Пресуда Врховног суда Србије, Рев. 2674/2005 од 07. децембра 2005. године. Наведено према: Дудаш, А., *нав. дело*, стр. 151.

разлози за раскидање уговора о закупу пословних просторија због промењених околности, када закупнина, која не може да подмири ни трошкове одржавања пословног простора, не обезбеђује остваривање сврхе уговора, која се огледа у очекивањима закуподавца да од закљученог уговора оствари одређену економску корист.“²⁸

У контексту утицаја измењених околности на уговор о посредовању у спорту, наводимо став Врховног савезног суда Швајцарске, заузет у предмету *4A_312/2017*. Наиме, Суд је у овом случају проценио да нереализовани спортски потенцијал ангажованог играча нема значај промењених околности које би оправдале ревизију уговора о посредовању у спорту, у правцу снижења износа уговорене посредничке надокнаде.²⁹

Насупрот томе, једна од могућих ситуација у којој би промењене околности могле довести до раскидања или ревизије уговора о посредовању у спорту, постојала би у случају пребацивања одређене спортске организације у нижи ранг такмичења, на основу административне одлуке надлежног спортског савеза. У савременом професионалном спорту овакве мере нису реткост. У сврху појашњења послужићемо се примером распоређивања чувеног шкотског фудбалског клуба Глазгов Ренцери (*Glasgow Rangers Football Club*) у најнижи ранг професионалног такмичења у фудбалу у тој земљи. Наиме, због пореског дуга у износу од двадесет једног милиона фунти, у фебруару 2012. године над овим клубом је отворен стечајни поступак. Клуб је банкротирао, те је избачен из Премијер лиге Шкотске (*Scottish Premiership*). Славни клуб је убрзо реорганизован и добио је нове власнике и управљачку структуру, који су поднели захтев да у наредној сезони (2013/2014) овај фудбалски клуб поново буде распоређен у Премијер лигу. Међутим, тај захтев је одбијен на седници тридесет шкотских професионалних фудбалских клубова, одржаној 13. јула исте године. Тада је чак двадесет пет представника клубова гласало да се Ренцери пребаце у Трећу дивизију (четврту лигу), што у Шкотској представља најнижи професионални ранг такмичења, из којег нема даљег испадања.³⁰

Када би ову ситуацију сагледали из угла домаћег законодавства, спортски агент који би имао закључен уговор о посредовању у спорту са спортском организацијом која се нађе у сличној ситуацији, могао би да подигне тужбу за раскид уговора. Испуњење његове уговорне обавезе постало би претерано отежано, с обзиром да би професионалне играче са којима је требао да преговара поводом трансфера тешко приволео да наступају у нижем/најнижем

²⁸ Видети: Решење Врховног суда Србије, Рев. 959/94 од 23. марта 1994. године.

²⁹ Видети: Mavromati, D. , *SFT Judgment 4A_312/2017 Football Club X. v. A. Compatibility of an Agent's Commission Fee with Public Policy*, доступно на: [sportlegis.com/Court of Arbitration for Sport \(CAS\)](http://sportlegis.com/Court of Arbitration for Sport (CAS)).

³⁰ Видети: *Rangers thrown out of SPL – Financial Times*, доступно на: <https://www.ft.com/.../bac6306c-c5fc-11e1-b57e-00144feabdc>.

рангу такмичења. Такође, дошло би до осујећења сврхе уговора коју је спортски агент имао у виду приликом његовог закључења, с обзиром да су зараде играча у нижеранжираним такмичењима вишеструко мање, тако да би и износи посредничке провизије били занемарљиви у односу на очекивања спортског агента. О својој намери да тражи раскид уговора спортски агент би морао обавестити спортску организацију, одмах по сазнању за наступање промењених околности. Спортска организација би, евентуално, могла понудити или пристати на понуду суда да се услови уговора о посредовању у спорту правично измене и прилагоде новонасталим околностима.

У циљу избегавања сувишних понављања, напомињемо да је о улози суда у процесу одлучивања о правним последицама промењених околности и критеријумима за доношење одлуке да ли ће досудити раскидање или правичну измену уговора или не, већ било речи у претходном излагању.

5. Раскидање уговора о посредовању у спорту из оправданих разлога

Осим општих начина престанка уговора, сматрамо да за уговор о посредовању у спорту важи и један посебан начин престанка. Наиме, мишљења смо да услед постојања оправданих разлога свака уговорна страна може раскинути уговор о посредовању у спорту, уз навођење тих разлога.

Такав оправдан разлог за налогодавца би, на пример, могла бити околност да се спортски агент налази у сукобу интереса приликом обављања конкретног посла представљања у спортским трансферима. Овакав став потврђен је и у пракси Суда за арбитражу у спорту, у случају *Heiderscheid v Ribery*. Током поступка пред Судом је, између осталог, утврђено да је спортски агент Бруно Хајдершајд (*Bruno Heiderscheid*) био у сукобу интереса, пошто је истовремено имао закључене уговоре о посредовању у спорту и са фудбалером Франком Риберијем (*Franck Ribery*) и са фудбалским клубом Олимпик из Марсеја (*Olympique Marseille*), због чега је закључено да је играч раскинуо уговор из оправданог разлога.³¹

Са друге стране, спортски агент би и самоиницијативно могао раскинути уговор о посредовању у спорту када би се у конкретном случају нашао у сукобу интереса. Наиме, спортски агенти, по правилу, репрезентују више налогодавца. Због тога је могуће да, на пример, два играча које представља исти спортски агент претендују на посао у истој спортској организацији.³² У оваквој претпостављеној ситуацији, интереси играча били би међусобно

³¹ Видети: *Study on sports agents in the European Union*, http://ec.europ.eu/sport/documents/study_on_sports_agents_in_the.pdf, стр. 102.

³² Видети: Spengler, J., Anderson, P., Connaughton, D., *Introduction to Sport Law*, Human Kinetics, Champaign, 2009, стр. 84. У истом смислу, видети: Јечменић, М., *Уговор о посредовању у спорту*, Гласник права, бр. 2/2012, стр. 44.

директно супростављени. Спортски агент не би могао са потребном пажњом истовремено штитити интересе оба налогодавца. То би био оправдан разлог због кога би спортски агент, пошто своје налогодавце обавести о постојећем сукобу интереса, могао раскинути уговор о посредовању у спорту са једним од играча.³³ У противном, спортски агент би дуговао надокнаду штете обојици играча са којима има закључене уговоре о посредовању у спорту.

Такође, спортски агент који са одређеним играчем има закључен уговор о посредовању у спорту који садржи клаузулу о ексклузивитету (клаузула о искључивом представљању), могао би да раскине уговор ако је спортиста за време важења таквог уговора закључио други уговор о посредовању у спорту, са другим спортским агентом. Поред тога, у овом случају спортски агент био би поверилац потраживања надокнаде претрпљене штете.

Уколико би се утврдило да је налогодавац раскинуо уговор без оправданог разлога, спортском агенту који је због тога прекинуо своју делатност везану за конкретне послове представљања у спортским трансферима, припадало би право на надокнаду штете због изгубљене провизије. Такође, ако би се установило да је спортски агент без оправданог разлога раскинуо уговор, право на надокнаду штете припадало би налогодавцу.

*Zoran Vuković, Ph.D.,
Assistant Professor*

TERMINATION OF THE CONTRACT ON MEDIATION IN SPORT

Summary

The general rules of contract law apply to the termination of the contract on mediation in sport. In addition to the general methods of termination of the contract, from the specifics of the legal relationship established by the contract on mediation in sport derive certain specifics related to its termination. Distinctiveness that characterize the termination of the contract on mediation in sports are the subject of research in this paper.

Key words: *contract on mediation in sports; termination of a contract; subsequent inability to fulfill the obligations; changed circumstances; justified reasons.*

³³ Исто.